

VAITELIAISUUSPYYNTÖ POISTETTU

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOT- TAMINEN/EU:n ihmisoikeusloukkauksia ja -rikkomuksia koskeva maailmanlaajuinen pakotejärjestelmä

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n neuvosto valmistelee päätöstä uusista pakotteista EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa. Listauksia esitetään kohdistettavaksi useisiin henkilöihin ja tahoihin, jotka ovat olleet osallisena palestiinalaisiin siviileihin kohdistuvissa vakavissa ihmisoikeusloukkauksissa Israelin miehittämällä Länsirannalla. Ääriliikkeisiin kuuluvien siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistaman väkivaltaisuuksien on raportoitu lisääntyneen merkittävästi lokakuussa 2023 tapahtuneen Hamasin hyökkäyksen jälkeen. Lisäksi listaus kohdistuu tahoon, joka on ollut osallisena humanitaarisen avun estämisessä Gazan kaistaleelle.

Suomen kanta

Suomi tukee vuonna 2020 perustetun EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän aktiivista ja johdonmukaista toimeenpanoa. Suomi pitää tärkeänä, että EU kohdistaa pakotteita niihin henkilöihin ja yhteisöihin, jotka ovat syyllistyneet vakaviin ja systemaattisiin ihmisoikeusrikkomuksiin.

Suomi tukee EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa esitettyjä uusia pakotelistauksia. Suomi katsoo olevan perusteltua kohdistaa pakotteita henkilöihin ja tahoihin, joiden on todettu olevan vastuussa väkivaltaisista hyökkäyksistä palestiinalaisia kohtaan Länsirannalla.

Suomi korostaa pakotteiden huolellista ja johdonmukaista valmistelua. EU:n pakotepolitiikan lähtökohtana on jatkossakin oltava, että pakotteet ovat kohdennettuja, suhteellisia ja perustuvat vahvaan oikeusperustaan. Pakotelistauspäätöksiä koskevan perusteluaineiston tulee olla kattavaa, ja esitettyjen listausten riittävät perustelut tulee varmistaa.

Suomi vaikuttaa siihen, että vakaviin ja systemaattisiin ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyneitä saadaan vastuuseen teoistaan, ja tässä on pyrittävä hyödyntämään kaikkia käytössä olevia työkaluja ml. EU:n maailmanlaajuinen ihmisoikeuspakotejärjestelmä.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston 8.12.2020 voimaan tullut päätös (YUTP) 2020/1999 ja asetus (EU) 2020/1998 mahdollistavat pakotteiden asettamisen sellaisia luonnollisia henkilöitä, oikeushenkilöitä, yhteisöjä tai elimiä vastaan, jotka ovat vastuussa neuvoston päätöksessä ja asetuksessa tarkoitetuista vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja –rikkomuksista riippumatta siitä, missä ne ovat tapahtuneet (UTP 14/2019 vp).

Tällaisilla kohdennetuilla pakotteilla toteutetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklassa määrättyjä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita. Niillä myös edistetään unionin toimia demokratian, oikeusvaltioperiaatteen, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden vahvistamiseksi ja tukemiseksi yllä mainitun 21 artiklan mukaisesti. Tällaisten kohdennettujen pakotteiden soveltaminen on yhdenmukaista unionin tämän alan yleisen strategian kanssa ja vahvistaa unionin valmiuksia edistää ihmisoikeuksien kunnioittamista.

Kohdennettuja pakotteita sovelletaan vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja –rikkomuksiin.

Kyseisen pakotejärjestelmän pakotetyyppejä ovat henkilöihin sovellettava maahantulo ja kauttakulkukielto EU:n alueella sekä henkilöihin ja yhteisöihin sovellettava varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttäminen. Lisäksi pakotelistattuihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistetaan kielto asettaa varoja tai taloudellisia resursseja näiden saataville tai hyödynnettäviksi suoraan tai välillisesti. Väkivaltaisten siirtokuntalaisten tekemien vakavien ihmisoikeusloukkausten määrä Länsirannalla (West Bank) on viime vuosina lisääntynyt. Hamasin Israeliin tekemän terroristisen hyökkäyksen ja sitä seuranneen Israelin ja Hamasin välisen sodan aikana siirtokuntalaisten tekemien vakavien ihmisoikeusloukkausten määrän Länsirannalla on raportoitu kasvaneen erittäin merkittävästi. Israelin siirtokunnat ja niihin liittyvät toimet ovat este Israelin ja palestiinalaisten konfliktin ratkaisemiselle rauhanomaisesti. Israel on ollut kyvytön estämään siirtokuntalaisten väkivaltaa tai asettamaan siihen syyllistyviä kansalaisiaan vastuuseen vakavista ihmisoikeusloukkauksista.

Ääriliikkeisiin kuuluvien siirtokuntalaisten hyökkäyksissä Länsirannalle on kuollut ja loukkaantunut satoja ihmisiä. Julkisesti saatavilla olevan tiedon pohjalta on voitu varmentaa, että siirtokuntalaiset ovat myös ajaneet yli 1200 ihmistä pois kodeistaan. Listausten kohteena olevat henkilöt ovat lisäksi vastuussa väkivaltaan kiihottavasta vihapuheesta palestiinalaisia kohtaan. Vihapuhetta on kohdistunut myös mm. kristittyjä kohtaan.

Ääriliikkeisiin kuuluvat ovat myös olleet osallisena humanitaarisen avun estämisessä Gazaan. He ovat estäneet rekkojen liikkumista ja tuhonnettu muun muassa ruokaa sisältäviä apupaketteja.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

EU:n asettamia pakotteita koskevat päätökset perustuvat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 29 artiklaan. Neuvoston 8.12.2020 voimaan tullut päätös (YUTP) 2020/1999 ja asetus (EU) 2020/1998 mahdollistavat pakotteiden asettamisen sellaisia luonnollisia henkilöitä, oikeushenkilöitä, yhteisöjä tai elimiä vastaan, jotka ovat vastuussa neuvoston päätöksessä ja asetuksessa tarkoitetuista vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja –rikkomuksista riippumatta siitä, missä ne ovat tapahtuneet (UTP 14/2019 vp).

Kansallinen valmistelu

Asia on saatettu ulkosuhdejaoston kirjalliseen menettelyyn 28.6.2024-2.7.2024

Taloudelliset vaikutukset

Ihmisoikeuspakotejärjestelmän käytöstä ei arvioida aiheutuvan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia EU- tai kansallisella tasolla.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/POL-40, Janina Hasenson, +358 295 351 902

UM/ALI-10, Sami Wacklin, +358 295 350 741

VAHVA-tunnus

EU/768/2024